

Als nu Mozes geëindigd had, al die woorden tot gansch Israël te spreken, zoo zeide hij tot hen: „Zet uw hart op al de woorden, die ik heden onder u allen betuig, dat gij ze uw kinderen gebieden zult, dat zij waarnemen te doen al de woorden dezer wet. Want dat is geen vergeefs woord voor u allen, maar het is uw leven; en door ditzelfde woord zult gij de dagen verlengen op het land waar gij over den Jordaan naar toe gaat om dat te erven.”

Deuteronomium 32: 45—47.

Dat Mozes' laatste Woordbediening wel een heel bijzondere vorm heeft, blijkt uit de woorden, aan den tekst voorafgaande: „En Mozes kwam, en sprak al de woorden van dit lied voor de ooren des volks, hij en Hosea, de zoon van Nun”.

De HEERE heeft Zijn knecht het uitdrukkelijk bevel gegeven, om een lied te maken, waarvan Hij Zelf den inhoud dicteert. Dat lied moet in een menigte van exemplaren worden vermenigvuldigd, op kleitafeltjes — want elk gezin moet er één in zijn bezit hebben, opdat Israël het van buiten kan leeren. De ouders zoowel als hun kinderen moeten het kunnen opzeggen. Eeuw in, eeuw uit moet dit lied het geestelijk eigendom van Israël blijven, „opdat” (zoo zegt de HEERE, zie 31:19) „opdat dit lied Mij ten getuige zij tegen de kinderen Israëls.”

Dat is geen schoone reden: Deze psalm des HEEREN moet immers dienen als „getuige à charge”, als belastende getuige, als getuige, die de schuld der beklagden aanwijst.

Want de HEERE overziet de tijden, die komen zullen. Hij weet wat van Zijn maatsel is te wachten! Dat het gevaarlijkste wapen in de hand van den duivel is: de boosheid en ongeloofigheid van Israëls hart. Als het Bondevolk in Kanaän zal zijn ingebracht, en daar zich ter woon gevestigd heeft, en verzadigd wordt met een overvloed van zegeningen, dan zal het zich tot andere goden wenden, den dienaren, den HEERE tegen, Zijn Verbond verbreken. Dat kan niet anders ten gevolge hebben dan de losbarsting der Verbondswraak. En dan zal dit lied voor zijn aangezicht antwoorden tot getuige. Ze zullen dat echter niet ongewaarschuwd kunnen doen. Want de inhoud van dezen psalm blijft onder Israël voortleven, en daarmee doet de HEERE telkens weer een beroep op het geweten van Zijn afhoerende Bruid.

En hoezeer de inhoud dezer woorden geestelijk bezit van het volk gebleven is, bewijst wel de eerste Pinksterpreek van Petrus, die geheel in het Oude Testament gedrenkt is. Want hij gebruikt een uitdrukking uit dezen psalm des HEEREN, als er staat, dat hij met veel meer andere woorden hen betuigde en vermaande, zeggende: „wordt behouden van dit verkeerd geslacht.” Immers, in Deuteronomium 32: 6 zegt de HEERE (en

Hij herhaalt het in vers 20), dat Zijn volk een „verkeerd en verdraaid geslacht” is. Dus keert op dien Pinksterdag dat eeuwenoude lied terug, en staat als een stil getuige achter Petrus.

En omdat dit lied ook om onzentwil in de Schriften is opgeteekend, is het vandaag al evenzeer een getuige tegen ons, n.l. indien in iemand van ons een boos en ongeloofig hart is; indien het geloof zich niet mengt met de prediking des Woords.

Och, vandaag maakt men het met ingewikkelde, theologische redeneringen erg moeilijk met het Verbond Gods. Wie Dr J. Ridderbos dat hardnekkig hoort verdedigen in het „Geref. Weekblad” — ge weet wel: zijn „extra-Ridderbosianum” —, wordt van den eenvoud van het klare Evangelie afgevoerd. Men zoekt zijn zekerheid in de ervaring van het nieuwe leven, dat God de Geest in 't hart werkt.

Maar de Schrift maakt het eenvoudig en klaar. Wij behoeven niet ten hemel op te klimmen of in den afgrond neer te dalen, om te weten wat God de HEERE ons belooft, en wat Hij van ons vraagt. Nabij ons is het Woord. Ook deze psalm des HEEREN! Die staat als een stille getuige in uw en mijn leven. Want we zijn bondelingen.

Niet slechts naar zijn vorm, doch ook naar zijn inhoud doet dit lied van Mozes een beroep op ons geweten. Het zegt ons klemmend, verboden-ernstig aan, wat onze zonde steeds weer is: dat wij trouwbreek plegen — dat wij den Rotssteen van ons heil verlaten. En daarom voorzegt de HEERE, dat Hij Zijn aangezicht voor Zijn volk verbergen zal, indien het zich niet bekeert. Ge moet dat eens lezen in dezen psalm des HEEREN: op aangrijpende wijze roemdt de wraak des Verbonds er door heen, als een langgerekte donderslag. En als vandaag onder het volk Gods Zijn Woord verlaten, Zijn recht geschonden, Zijn autoriteit aangetast wordt, dit lied van Mozes komt als een onwraakbare getuige tegenover dat volk te staan, en waarschuwt met klemmenden ernst. Want het is nooit een vergeefs woord, zegt Mozes. Neen, Israël, het is uw leven — als gij er naar handelt, naar dat een-ondeelbare Woord des HEEREN, dat nabij u is, dan verlengt gij de dagen in het land, u erfelijk beloofd.

En zegt nu als 't u blijft niet, in den trant der theologen van 1944 en 1945: het is maar een volk-verbond, vandaag leven we onder een nieuw, onvoorwaardelijk, waarin gij door hartsvernieuwing gezet wordt, waaruit gij nooit meer kunt uitvallen, waarin dus geen wezenlijke wraak des Verbonds mogelijk is. Dat gaat alles tegen Schrift en belijdenis in. Vandaag nog staat de afscheidspsalm van Mozes als getuige tusschen den HEERE en Zijn Bondsvolk. Wij zijn gewaarschuwd. We komen daar in eeuwigheid niet van af. Ziet toe, dat niet te eeniger tijd in iemand van u zij een boos en ongeloofig hart, om af te wijken van den levenden God. Heden, zoo gij Zijn stem hoort, verhardt uw hart niet, opdat het lied van Mozes nimmer tegen u getuige.

Apeldoorn.

J. SMELIK.

De pluriformiteit van de kerk

in verband met de oecumeniciteit (IV)

A. Komen we thans tot dr Volger's derde stelling. Ze luidt als volgt:

„Bij het kerkbegrip moet onderscheid (geen scheiding) gemaakt worden tusschen kerk (gemeente) en ambtelijke vergadering, die de kerk regert.”

Een kerkregering is niet te denken zonder kerk, een kerk kan bestaan zonder kerkregering. Nadruk op de kerkregering doet de kerk uit het oog verliezen, stelt het ambt eenzijdig in de regeering, en ziet voorbij, dat alle geloovigen ambtsdragers zijn. Het ambt der kerkregering heeft een onlosmakelijken band met het ambt der geloovigen, dat functioneert door middel van het ambt der kerkregering.”

Tot zoover de derde stelling.

B. Zij lijkt ons van belang, omdat de bekende onderscheiding van „kerk” en „gemeente” hier om den hoek komt gluren. We hebben in de laatste jaren met het onderscheid van kerk en gemeente nog al eens hooren werken, en zijn blij, dat we hier eens gelegenheid krijgen, er mee af te rekenen.

Want we gelooven niet, dat we deze onderscheiding kunnen handhaven.

C. En, begrijpen we dr Volger goed, dan krijgen we den indruk, dat hij er zelf ook niet voor door het vuur wil gaan.

We wijzen op het volgende:

a) Dr Volger constateert, dat alle geloovigen ambtsdragers zijn. Daar zijn we 't volkomen over eens. Over het ambt der geloovigen zou veel op te merken zijn, dat we hier echter onbesproken laten. We mogen hiermee volstaan: we gelooven, dat het ambt der geloovigen naar twee kanten werkzaam kan worden gezien: een ambt ten aanzien van het christelijk leven in het algemeen, en een ambt ten aanzien van de kerkregering in het bijzonder. In den eersten zin heeft het ambt der geloovigen te profeteeren, te belijden, te leven naar de wet, te getuigen tegenover

wie buiten zijn, en zoo voort. In den tweeden zin heeft 't mee te leven met en in te grijpen op de zaken van de kerk, besluiten eener kerkelijke vergadering te toetsen aan het Woord van God, bij een verkiezing van ambtsdragers aanwijzing te doen van hen, die geacht kunnen worden „mannen vol des H. Geestes” te zijn, de kerkelijke samenkomsten bij te wonen, en wat dies meer zij.

b) Het schijnt dat dr Volger in het kader van zijn betoog speciaal let op dat tweede element: het ambt der geloovigen in betrekking tot het interne leven der kerk. Hij zegt immers, dat het ambt der geloovigen functioneert door middel van het ambt der kerkregering. De kerkregering nu, daar zullen we het wel over eens zijn, is geen regeering van het leven der christenen buiten de kerk. Ook geen „regeering” van het leven der geloovigen in hun optreden naar buiten. Dat optreden naar buiten wordt wel „geleid” door het bijzondere ambt, b.v. door den dienst des Woords; maar het wordt er niet in den speciaal zin van het woord door „geregeerd”. De kerkeraad zal niet „regeeren” ingrijpen op het leven der geloovigen, zooals het zich in allerlei levenskring doet zien in zijn optreden onder de menschen. Hij kan tucht oefenen op dat leven, wanneer het n.l. bewezen is, dat het volstandig in strijd komt met de normen, die de Heere ervoor stelde. Hij kan vermanend optreden, richtlijnen aangeven, opwekken, nalatigheid bestraffen, en in den dienst des Woords de stem Gods dienaangaande doen hooren. Maar hij kan het niet „regeeren”. Anders zou de kerkeraad een college zijn van inrichting van het breede menschenleven, voorzover de geloovigen ermee te maken krijgen, erop in te werken hebben, en wat dies meer zij. Hij zou dan hebben te regeren het ambt van den christen, die muzikale gaven heeft, van hem, die litterair vermogen heeft, van professoren, schoenmakers, winkeliers,

enfin, hij werd dan een bemoeial met een groote B. c) Nemen we dus aan, dat dr Volger bedoelt te zeggen, dat het ambt der geloovigen ditmaal in aanmerking komt, voorzover het mee te spreken heeft in betrekking tot het interne leven der kerk, dan krijgen we dus van hem de stelling geponeerd, dat het ambt der geloovigen in betrekking tot het interne leven der kerk functioneert door middel van het ambt der kerkregering.

d) Maar dan volgt daaruit, dat, als de kerkregering in den strikten zin des woords door het ambt der kerkregering opgehouden is, het ambt der geloovigen niet meer functioneert en kan. Als mijn tijdelijke functies geschieden „door het lichaam”, dat wel eens, met een voor mij overigens niet heelmaal helderen, term de „functiemantel” genoemd is, dan is het met mijn tijdelijke functies afgelopen, wanneer mijn lichaam het begeeft. Zoo zou het ook afgelopen zijn met het functioneeren van het ambt der geloovigen in den tijd, indien de stelling van dr Volger in dit opzicht de roos getroffen had.

e) Maar dr Volger zelf zegt nu, dat een kerk kan bestaan zonder kerkregering. Het speciale ambt van kerkregering is dus z.i. niet noodzakelijk voor het bestaan van een kerk. Maar als ik deze stelling nu moet verbinden met wat hierboven door hem gesteld is, dan zou ik deze laatste bewering zóó moeten lezen en verstaan, dat een kerk kan bestaan zonder functioneering van het ambt der geloovigen. En dit smaakt mij niet. Want ik geloof met den Catechismus, dat het onmogelijk is, dat wie Christus door een levend geloof ingeplant zijn, niet zouden voortbrengen vruchten der dankbaarheid, d.w.z. functies van hun ambt.

f) Het is daarom, dat ik meen te mogen zeggen, dat dr Volger zelf niet voor zijn stelling door het vuur wil gaan.

D. Nu, dat zou ik zelf ook niet willen. Want het ambt der geloovigen is in de kerk het primaire. We bedoelen „primaire” niet in den zin van „meer belangrijk”, doch in den zin van „eerstkomend”. Eerst zijn er geloovigen, en pas daarna komt er een kerkeraad, die belast is met de regeering. En omdat de kerkregering toebetrouwd wordt aan mannen, „vol des H. Geestes”, die evenwel voor de eerste maal worden aangewezen door de geloovigen, en die belijden moeten, dat zij wettig van de gemeente Gods als mitsdien van Hem zelf tot dit ambt geroepen zijn, daarom keeren we de stelling van dr Volger om. Hij zegt, dat het ambt der geloovigen functioneert door het ambt der kerkregering. Liever keer ik het om: het ambt der kerkregering functioneert door middel van het ambt der geloovigen. Niet, dat het daarin opgaat, of, eenmaal in werking getreden, afhankelijk ervan is in dien zin, dat het regeeren ophoudt regeeren, bevelen, tuchtingen te zijn. Maar wel in dien zin, dat Christus, die de ambtsdragers-van-regeering aanstelt, zijn roeping van de bedienaars van dit bijzondere ambt laat geschieden door de roeping van de gemeente.

E. Maar juist daarom houdt elk ambt zijn eigen recht. Zou het tot regeeren geroepen college zijn taak verwaarlozen, dan kan en moet het ambt der geloovigen weer zijn rechten hernemen, inclusief zijn recht-van-initiatief; zoo b.v. in tijden van inzinking en dus van noodige reformatie.

F. Om die reden is het m.i. ook niet juist te zeggen, dat de kerk er kan zijn zonder regeering. De kerk wordt altijd geregeerd, b.v. door het ambt der geloovigen. De regeering zal in normale tijden geschieden door het bijzondere ambt. Maar is dat er nog niet, of is het tijdelijk non-actief, b.v. doordat de kerkelijke ambtsdragers verstrooid zijn, in tijden b.v. van kerkvervolgung, dan is er toch een zekere regeering. Geen „gewone”, geen „normale”, maar dan toch een regeering; en die kan soms krachtiger zijn dan die van de bijzondere ambtsdragers, die tot regeering geroepen zijn.

G. Ook zulk een regeering zal dus ambtelijk zijn. We komen dan ook op tegen het waarschuwen tegen het al of niet nadruk stellen op ambt zoo of ambt zus. Het bijzondere ambt moet zijn nadruk houden, even goed als het ambt der geloovigen. Wie „gemeente” van ambt zou willen losmaken, of „gemeente” van „kerk” principieel onderscheiden, neemt afstand van het bijbelsch spraakgebruik; kerk is gemeente en gemeente is kerk; ecclesia is een begrip, dat zoowel door „gemeente” als door „kerk” te vertalen is. K. S.

Pleisteren met looze kalk

Prof. Dr F. W. Grosheide heeft in „Belijden en Beleven” een artikel geschreven onder den titel: Schuldbelijden (nr van 1 Oct. j.l.).

Hij wijst op de Afgescheidenen en Doleerenden in hun komen tot vereniging in 1892. En schrijft dan: „Er waren Afgescheidenen, die het den Doleerenden heel kwalijk namen, dat ze tot eigen kerkformatie kwamen op plaatsen, waar een afgescheiden gemeente was. Er waren Doleerenden, die oordeelden, dat de Afgescheidenen wel te vroeg uit de Hervormde Kerk waren geloopten. Stel u nu eens voor, dat men in 1892 gezegd had: nu eerst over en weer schuld belijden, en dan willen we wel vereenigen, dan was er van de vereeniging niets gekomen. Men is zoo verstandig ge-

weest all
toen is he

Dat ma
omdat w
om van
tweede p
drukken,
men den
ben. Dat
plaats, o
ons same
plaatsen

Wij
we vraag
wat hi
brengen
eeniging

Als wij
deze ding
het volge

Zijn ve
eenvoudig
pen, die

Schrift e
van die l
zij de an
vrijgema
vorm van
oude Ker

Er was
Er was o
der kerk
over de

Maar i
vinden, c
elkander
belijdenis

Maar i
toch am
afwijking
de re c
1942 e.v.
gen wor

Prof. t
de zaak
Ds Sch.

schreven,
in de Ge

gelaten v
de leerf

van 1942
loofsbel

zijn stan
dat al d

de Depu
node an
toont w

en bestu
scherper

Welnu
Grosheid
z'n eerst

zeggen:
ping van

zouden v
kansels

En al
staát vo

1944, al
toen een

over Ca
gaan en
goed ge

van toen
Het g

hier dan
deeld he

vonniss
afmaken

over sch
het voor

lijke mis
Ook h

wel een
In 194

toenma
gelijk ha

groepje
voor hun

hebben:
van Uw

was, als
kerkjes
vankelijk
en bewe